

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.7](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.7)

УДК 330.341.1

О. Ю. Смелянов,
д. е. н., доцент,
доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID ID: 0000-0002-1743-1646

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ, ПОСЛІДОВНІСТЬ ОЦІНЮВАННЯ ТА ПЕРЕШКОДИ НА ЙОГО ШЛЯХУ

O. Yemelyanov
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Business Economics and Investment,
Lviv Polytechnic National University

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES: ESSENCE, SEQUENCE OF EVALUATION AND OBSTACLES ON ITS WAY

Мета цього дослідження полягала у встановленні сутності інноваційного розвитку підприємств, визначенні послідовності його оцінювання та групуванні перешкод на шляху цього розвитку. Було розвинуто групування видів економічного розвитку підприємств. Показано, що цей розвиток може мати як інноваційний, так і неінноваційний характер. Наведено авторське тлумачення поняття інноваційного розвитку суб'єкта господарювання на засадах виділення найбільш суттєвих ознак такого розвитку. Представлено послідовність оцінювання рівня інноваційного розвитку підприємств. Ця послідовність передбачає визначення частки приросту фінансово-економічних результатів діяльності підприємств, що зумовлена впровадженням ними нововведень. Виділено головні типи перешкод на шляху до інноваційного розвитку суб'єктів господарювання. Здійснено групування цих перешкод за змістом нововведень, способом їх набуття, етапом інноваційного процесу, можливістю подолання та іншими ознаками. Наведено результати виконаного емпіричного аналізу інноваційної діяльності низки підприємств.

At present, many domestic enterprises are not competitive enough not only in foreign but also in domestic markets. As a result, the volume of its production in such enterprises is significantly lower than the value of their production capacity, which leads to a low level of economic efficiency of these entities. One of the main reasons for the unsatisfactory competitiveness of domestic enterprises is the insufficient pace and scale of their innovative development, which is reflected in the low volume of implementation of product, technological, organizational and other innovations in the activities of these enterprises. In this regard, for many companies, sustainable innovation should be considered as one of the main reserves for the growth of financial performance. However, the lack of this development or its insufficiency, which are observed in practice, indicate that there are obstacles to implementing innovative changes in enterprises, which could improve the quality and reduce certain types of unit costs of production. Therefore, it is important to identify the most important of such obstacles, which requires a preliminary definition of the essence of the innovative development of

enterprises and the establishment of a sequence of its evaluation. In this work, the grouping of the types of economic development of enterprises was developed. It is shown that this development can be both innovative and non-innovative. The author's interpretation of the concept of innovative development of the business entity based on highlighting the most significant features of such development is given. The sequence of assessing the level of innovative development of enterprises is presented. This sequence involves determining the share of the growth of financial and economic performance of enterprises, due to the introduction of innovations. The main types of obstacles on the way to innovative development of enterprises are highlighted. These obstacles are grouped according to the content of innovations, the method of their acquisition, the stage of the innovation process, the possibility of overcoming and other features. The results of the performed empirical analysis of the innovative activity of a number of enterprises are provided.

Ключові слова: підприємство; інноваційний розвиток; інновація; оцінювання; послідовність; перешкода.

Key words: enterprise; innovative development; innovation; evaluation; sequence; obstacle.

Постановка проблеми. На теперішній час багато вітчизняних підприємств є недостатньо конкурентоспроможними не лише на зовнішніх, але й і на внутрішніх ринках збуту продукції. Внаслідок цього обсяги її виготовлення у таких підприємств значно поступаються величині їх виробничої потужності, що зумовлює низький рівень економічної ефективності функціонування цих суб'єктів господарювання. Однією з головних причин незадовільної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств є недостатні темпи та масштаби їх інноваційного розвитку, що відображається у низьких обсягах впровадження продуктивних, технологічних, організаційних та інших нововведень у діяльність цих підприємств. У зв'язку з цим, для багатьох підприємств забезпечення стійкого інноваційного розвитку слід розглядати як один з головних резервів зростання фінансових результатів їх діяльності. Проте, відсутність цього розвитку або його недостатність, які спостерігаються на практиці, свідчать про те, що існують перешкоди на шляху до провадження на підприємствах інноваційних змін, які б могли забезпечити підвищення рівня якості продукції та зниження окремих видів питомих витрат на її виробництво. Тому важливе значення має виокремлення найважливіших таких перешкод, що потребує попереднього визначення сутності інноваційного розвитку підприємств та встановлення послідовності його оцінювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання встановлення умов, необхідних для забезпечення стійкого інноваційного розвитку як на загальнодержавному рівні, так і на рівні окремих підприємств, вивчалось багатьма вченими. Значних результатів у вирішенні цього питання досягли, зокрема, такі вчені, як О. Амоша [1], Л. Волощук [2], В. Гесць [3], В. Герасимчук [4], С. Гладій [5], Н. Захарченко [6], А. Касич [7], Н. Міценко [8], В. Найдюк [9, 10], Г. П'ятницька [10] та ін. Серед іншого, науковцями визначено чинники, які впливають на темпи та масштаби інноваційного розвитку, виділено головні риси цього розвитку, запропоновано низку науково обґрунтованих рекомендацій щодо прискорення інноваційних змін у вітчизняній економіці. Водночас, питання визначення сутності інноваційного розвитку підприємств, встановлення послідовності оцінювання міри цього розвитку та групування бар'єрів на його шляху на даний час не є остаточно вирішеними. Враховуючи теоретичну та прикладну значущість розв'язання цих питань, постає необхідність у їх подальшому дослідженні.

Мета статті полягає у встановленні сутності інноваційного розвитку підприємств, визначенні послідовності його оцінювання та групуванні перешкод на шляху цього розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі функціонування будь-якого підприємства у його внутрішньому середовищі відбуваються постійні зміни. Ці зміни можуть мати різну природу, зокрема, бути зворотними у часі (наприклад, процес кругообігу обігових коштів підприємства при незмінній їх вартісній величині) та незворотними. Стосовно незворотних змін на підприємстві, то, насамперед, слід виокремити два основні їх типи, а саме – зростання (або скорочення) обсягів ресурсів підприємства та підвищення (або зниження) ефективності їх використання. При цьому, якщо внаслідок таких змін відбувається збільшення величини певних економічних результатів діяльності суб'єкта господарювання, то можна стверджувати про наявність економічного зростання підприємства за відповідними видами цих результатів [11].

Своєю чергою, одним з головних різновидів економічного зростання підприємства є його економічний розвиток [12]. Необхідно відзначити, що розвиток підприємства завжди відображається у покращенні його певних функціональних властивостей, тобто властивостей, які підприємство проявляє у взаємовідносинах із зовнішнім середовищем. Наприклад, до функціональних властивостей підприємства належить його ринкова вартість, здатність підприємства отримувати певний обсяг фінансово-економічних результатів діяльності, конкурентоспроможність, економічна стійкість тощо. Своєю чергою, функціональні властивості підприємства залежать від його внутрішніх (конструктивних) властивостей. З урахуванням цього, під економічним розвитком підприємства доцільно розуміти стійкі зміни внутрішніх властивостей суб'єкта господарювання, що зумовлюють такі зміни його функціональних властивостей, внаслідок яких відбувається зростання економічного потенціалу підприємства з подальшою реалізацією додатково набутих підприємством його економічних можливостей.

Слід відзначити існування значної кількості видів економічного розвитку підприємства, які можуть бути згрупованими, зокрема, за джерелами розвитку, необхідністю позбуватися у процесі розвитку частини внутрішніх властивостей підприємства, за швидкістю змін та залежно від того, чи бере оцінювач потенціалу розвитку участь у формуванні цього потенціалу, зокрема, шляхом надання консультацій власникам та менеджерам підприємства (рис.1).

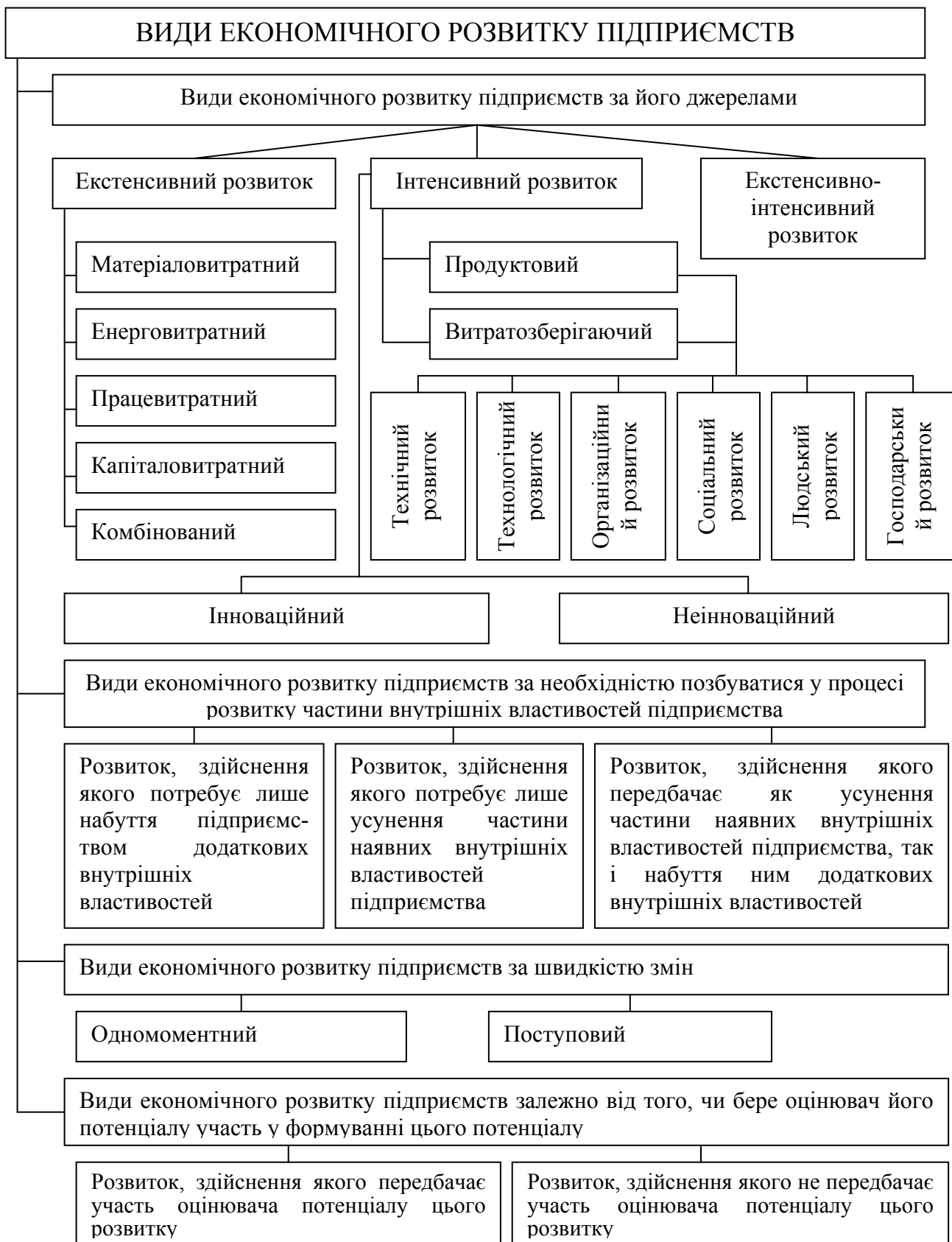

Рис. 1. Групування видів економічного розвитку підприємств

Джерело: розроблено автором

При цьому у наведеному на рис. 1 групуванні вирішальну роль відіграє виділення екстенсивного, інтенсивного та екстенсивно-інтенсивного типів розвитку. Необхідно відзначити, що інтенсивний тип економічного розвитку підприємства часто обумовлений впровадженням на підприємстві різноманітних інновацій. Проте, не завжди економічний розвиток підприємства має інноваційну природу. Наприклад, заміна фізично зношених основних засобів на такі ж самі, але нові засоби праці не має інноваційного характеру, однак, призводить до збільшення величини фінансових результатів діяльності підприємства. Так само, зміна асортименту продукції підприємства може зумовити суттєве збільшення його прибутку навіть у випадку, коли види продукції, що додатково залучаються у виробничу програму суб'єкта господарювання, не є інноваційними.

Серед типів економічного розвитку підприємств важливо відмітити одномоментний розвиток, за якого зміни відбуваються протягом досить короткого проміжку часу. Одним з головних джерел цього типу розвитку є інформація, яка поступає в управлінську підсистему підприємства і стосується можливостей покращання її функціонування, передусім, завдяки вдосконаленню певних управлінських компетенцій. Ця інформація може надходити, зокрема, від особи (осіб), яка провадить оцінку потенціалу економічного розвитку підприємства. В останньому випадку одномоментний розвиток підприємства буде одночасно розвитком, здійснення якого передбачає участь оцінювача потенціалу економічного розвитку суб'єкта господарювання.

Розгляд типів економічного розвитку підприємства потребує також виокремлення його саморозвитку (ендогенного розвитку) та екзогенного розвитку. Саморозвиток підприємства закладається у структурі його наявних ресурсів та компетенцій, тоді як реалізація екзогенного розвитку суб'єкта господарювання вимагає збільшення (в окремих випадках – зменшення) обсягів певних видів ресурсів та (або) здобуття ним додаткових компетенцій у сфері управління ресурсами. Наприклад, у випадку наявності на підприємстві достатньо великих обсягів інноваційних ресурсів (зокрема, кадрів розробників нововведень, науково-дослідних лабораторій тощо) суб'єкт господарювання може забезпечувати тривале зростання величини прибутку за рахунок впровадження розроблених ним інновацій; при цьому з цією метою не потрібно нарощувати обсяги відповідних ресурсів та компетенцій. Отже, у цьому випадку можна вважати, що на підприємстві існує система інноваційного саморозвитку. Якщо ж попит на нововведення, розроблені підприємством, не покривається наявними у нього обсягами інноваційних ресурсів, то суб'єкту господарювання слід збільшити ці обсяги, що, своєю чергою, зумовить зростання кількості інноваційних розробок та збільшення величини приросту прибутку підприємства від провадження ним інноваційної діяльності. Отже, за таких умов на підприємстві існуватиме потенціал екзогенного інноваційного розвитку.

Одним з найбільш важливим різновидів економічного розвитку підприємств є їх інноваційний розвиток. Екстраполюючи наведене вище тлумачення поняття економічного розвитку підприємства на випадок його інноваційного розвитку, можливо подати таке визначення останнього: під інноваційним розвитком підприємства доцільно розуміти стійкі зміни внутрішніх властивостей суб'єкта господарювання, що обумовлені впровадженням нововведень та зумовлюють такі зміни його функціональних властивостей, внаслідок яких відбувається зростання економічного потенціалу підприємства з подальшою реалізацією додатково набутих підприємством його економічних можливостей.

Доволі складним є питання вибору критерію економічного розвитку підприємств та, зокрема, їх інноваційного розвитку. У науковій літературі в якості мірила економічного розвитку суб'єктів господарювання переважно пропонується застосовувати показники приросту їх фінансово-економічних результатів. Проте, слід враховувати той факт, що збільшення цих результатів у певного підприємства може бути обумовленим і виключно екзогенними відносно нього чинниками. Інакше кажучи, при здійсненні оцінювання міри економічного розвитку підприємства за певний проміжок часу важливо розрізняти поняття розвитку та зростання, зважаючи на те, що економічне зростання підприємства може відбуватися і без його розвитку, наприклад, внаслідок збільшення цін на продукцію завдяки покращенню кон'юнктури на ринках її збуту. Також не можна вважати розвитком збільшення підприємством випуску продукції в межах наявних розмірів його виробничої потужності.

Отже, при оцінюванні міри економічного розвитку підприємств до уваги необхідно брати не усю величину приросту фінансово-економічних результатів діяльності підприємств, а лише ту її частину, що зумовлена їх економічним розвитком. Крім того, слід відзначити, що в якості фінансово-економічних результатів господарської діяльності доцільно застосовувати не лише показники прибутків підприємств, але й показник надприбутку (різниці між прибутком та добутком величини активів підприємств на норму прибутковості інвестицій). Це зумовлено тим, що показник надприбутку враховує можливість понесення підприємствами інвестицій у забезпечення свого економічного, зокрема – інноваційного, розвитку.

З урахування викладеного, рівень інноваційного розвитку підприємства у звітному році порівняно із базовим можна оцінити, зокрема, як відношення приросту операційного прибутку підприємства внаслідок здійснення ним інноваційної діяльності до загального приросту його операційного прибутку. Своєю чергою, величина приросту операційного прибутку підприємства внаслідок здійснення ним інноваційної діяльності повинна являти собою суму значень п'яти показників, до яких належать:

- 1) приріст операційного прибутку підприємства у звітному році порівняно із базовим внаслідок переходу до виготовлення інноваційних видів продукції, виробництво яких не потребує припинення виготовлення певних видів продукції, що вироблялися підприємством у базовому році;

- 2) приріст операційного прибутку підприємства у звітному році порівняно із базовим внаслідок переходу до виготовлення інноваційних видів продукції, виробництво яких потребує припинення виготовлення певних видів продукції, що вироблялися підприємством у базовому році;

- 3) приріст операційного прибутку підприємства у звітному році порівняно із базовим від виготовлення ним частини обсягів певних видів продукції, що вироблялися у базовому році, за допомогою впроваджених

інноваційних технологічних процесів без припинення виготовлення іншої частини цих видів продукції за допомогою старих технологій;

4) приріст операційного прибутку підприємства у звітному році порівняно із базовим від виготовлення ним певних видів продукції, що вироблялися у базовому році, внаслідок заміни традиційних (старих) технологій виробництва на інноваційні;

5) приріст операційного прибутку підприємства у звітному році порівняно із базовим внаслідок впровадження маркетингових, організаційних та господарських нововведень.

Якщо ж перейти від критерію прибутку до критерію надприбутку підприємства, то за таких умов показником вимірювання рівня інноваційного розвитку підприємства у звітному році порівняно із базовим буде виступати відношення приросту операційного надприбутку підприємства внаслідок здійснення ним інноваційної діяльності до загального приросту його операційного надприбутку.

Враховуючи викладене, отримання інформації про загальний рівень інноваційного розвитку підприємства потребує виконання таких дій:

1) вибір критеріального показника економічного розвитку підприємства;

2) виокремлення у загальному прирості величини критеріального показника економічного розвитку підприємства тієї його частини, яка обумовлена саме розвитком підприємства, а не якимось іншими чинниками, що не пов'язані із зростанням економічного потенціалу суб'єкта господарювання (наприклад, збільшенням попиту на його продукцію внаслідок покращення кон'юнктури на ринках збуту за умови, що цей попит може бути задоволений за існуючого на підприємстві рівня його виробничого потенціалу);

3) виділення у величині зростання критеріального показника економічного розвитку підприємства, яка обумовлена саме його розвитком, тієї її частини, що утворилася внаслідок здійснення суб'єктом господарювання інноваційної діяльності;

4) виокремлення у прирості значення критеріального показника економічного розвитку підприємства внаслідок здійснення інноваційної діяльності стабільної його частини, яка не матиме тенденцію до зниження.

У подальшому результат, отриманий внаслідок реалізації наведеної послідовності дій, будемо називати рівнем інноваційного розвитку підприємства за певним критеріальним показником його економічного розвитку.

Рівень інноваційного розвитку підприємств значною мірою залежить від того, чи вдається їм подолати перешкоди, що постають на шляху цього розвитку. Цих перешкод існує досить багато і вони можуть бути згрупованими за різними ознаками, як це представлено у табл. 1.

Таблиця 1.
Групування бар'єрів на шляху до інноваційного розвитку підприємств

Назви груп бар'єрів	Види бар'єрів
За змістом нововведень, які передбачається впровадити на підприємстві	Бар'єри, що виникають у процесі впровадження: продуктових нововведень; технологічних нововведень; технічних нововведень; організаційних нововведень; інших видів нововведень
За способом набуття нововведень	Бар'єри, що виникають у процесі впровадження: нововведень, які самостійно розробляються підприємством; нововведень, які отримуються підприємством від інших осіб
За етапом інноваційного процесу	Бар'єри, що виникають у процесі: розроблення нововведень; впровадження нововведень на підприємстві; отримання фінансових результатів від впровадження нововведень
За об'єктивністю причин, що зумовлюють бар'єри	Бар'єри, які обумовлені: об'єктивними причинами; суб'єктивними причинами
За можливістю подолання	Бар'єри, подолання яких є: можливим; неможливим
За складністю подолання бар'єрів	Бар'єри, подолання яких: не потребує суттєвих зусиль, зокрема, не потребує значних фінансових ресурсів; потребує доволі значних зусиль; потребує великих зусиль
За характером причин, які обумовлюють відповідні бар'єри	Бар'єри, які обумовлені: несприятливими характеристиками зовнішнього середовища підприємства; недостатністю обсягів наявних та можливих до залучення ресурсів підприємства; недостатністю потрібних властивостей ресурсів підприємства; недостатністю рівня компетентності власників та менеджерів підприємства у сфері управління його інноваційною діяльністю; недостатністю рівня споживчих властивостей нововведень

Джерело: складено автором

Також можливо виділити найбільш узагальнюючі перешкоди на шляху до інноваційного розвитку підприємств відповідно до послідовності, у якій ці перешкоди долаються, а саме: 1) брак вхідної інформації, необхідної для обґрунтування та ухвалення рішення про розроблення нововведення або придбання нововведення, розробленого сторонніми особами; 2) неприйняття вхідної інформації (тобто незацікавленість нею, відкидання можливостей, які вона надає, без її детального розгляду); 3) отримання висновку про недоцільність розроблення нововведення або придбання нововведення, розробленого сторонніми особами; 4) недостатність ресурсного забезпечення для розроблення і впровадження нововведення або для придбання нововведення, розробленого

сторонніми особами; 5) невдача щодо розроблення, впровадження або набуття нововведення; 6) відмова від використання розробленого або придбаного нововведення.

Для проведення емпіричного аналізу інноваційної діяльності вітчизняних підприємств було відібрано 85 підприємств західного регіону України, які належать до трьох видів економічної діяльності (виробництво харчових продуктів, оброблення деревини та виготовлення виробів з неї, а також виробництво машин та устаткування). За кожним підприємством було проведено опитування їх менеджерів стосовно здійснення підприємствами інноваційної діяльності, наявності перешкод на її шляху та оцінено рівень інноваційного розвитку за тими підприємствами, у яких інноваційна діяльність відбувалася. Відповідні результати представлені у табл. 2.

Таблиця 2.

Значення показників, які характеризують інноваційну діяльність досліджуваних підприємств, за 2016–2019 рр.

Назви показників	Значення показників за видами економічної діяльності, одиниць		
	Виробництво харчових продуктів	Оброблення деревини та виготовлення виробів з неї	Виробництво машин та устаткування
1. Загальна кількість підприємств, які досліджувалися	37	22	26
2. Кількість підприємств, які провадили інноваційну діяльність	7	5	19
3. Частка підприємств, які провадили інноваційну діяльність, у загальній їх кількості, %	18,92	22,73	73,08
4. Кількість нововведень, які підприємства намагалися впровадити	59	43	84
5. Кількість нововведень, які підприємства впровадили	16	14	36
6. Частка впроваджених нововведень у загальній їх кількості, %	27,12	32,56	42,86
7. Частка нововведень, які не було впроваджено, у загальній їх кількості, %	72,88	67,44	57,14
У тому числі внаслідок:			
7.1. Отримання висновку про недоцільність розроблення нововведення або придбання нововведення, розробленого сторонніми особами	43,05	39,97	27,46
7.2. Недостатності ресурсного забезпечення	21,49	15,86	19,64
7.3. Інших причин	8,34	11,61	10,04
8. Середній рівень інноваційного розвитку підприємств, які здійснювали інноваційну діяльність, за показником операційного прибутку, частки одиниці	0,12	0,17	0,36

Джерело: розраховано автором на основі даних про діяльність досліджуваних підприємств за період 2016–2019 рр.

Як випливає з даних, наведених у табл. 2, рівень інноваційної активності досліджуваних підприємств, які здійснюють виробництво харчових продуктів та оброблення деревини і виготовлення виробів з неї є невисоким (частка інноваційно активних підприємств становить відповідно 18,9% та 22,7%). У машинобудівних підприємств рівень інноваційної активності є більш високим. Це можливо обумовлено тим, що машинобудівна галузь промисловості відноситься до однієї з найбільш наукомістких галузей. Відповідно, рівень інноваційного розвитку у досліджуваних підприємств цієї галузі є суттєво більшим, ніж у підприємств двох інших видів економічної діяльності та складає 0,36. При цьому до головних бар'єрів для підприємств усіх трьох галузей промисловості на шляху їх інноваційного розвитку були отримання висновку про недоцільність розроблення нововведення або придбання нововведення, розробленого сторонніми особами та недостатність ресурсного забезпечення для розроблення і впровадження нововведення або для придбання нововведення, розробленого сторонніми особами.

Висновки. Під інноваційним розвитком підприємства доцільно розуміти стійкі зміни внутрішніх властивостей суб'єкта господарювання, що обумовлені впровадженням нововведень та зумовлюють такі зміни його функціональних властивостей, внаслідок яких відбувається зростання економічного потенціалу підприємства з подальшою реалізацією додатково набутих підприємством його економічних можливостей. Отримання інформації про загальний рівень інноваційного розвитку підприємства потребує виконання таких дій: 1) вибір критеріального показника економічного розвитку підприємства; 2) виокремлення у загальному прирості величини критеріального показника економічного розвитку підприємства тієї його частини, яка обумовлена саме розвитком підприємства, а не якимось іншими чинниками, що не пов'язані із зростанням економічного потенціалу суб'єкта господарювання; 3) виділення у величині зростання критеріального показника економічного розвитку підприємства, яка обумовлена саме його розвитком, тієї її частини, що утворилася внаслідок здійснення суб'єктом господарювання інноваційної діяльності; 4) виокремлення у прирості значення критеріального показника

економічного розвитку підприємства внаслідок здійснення інноваційної діяльності стабільної його частини, яка не матиме тенденцію до зниження. Рівень інноваційного розвитку підприємств значною мірою залежить від того, чи вдасться їм подолати перешкоди, що постають на шляху цього розвитку. Цих перешкод існує досить багато і вони можуть бути згрупованими за різними ознаками, зокрема, за: за змістом нововведень, які передбачається впровадити на підприємстві; за способом набуття нововведень; за етапом інноваційного процесу; за об'єктивністю причин, що зумовлюють бар'єри; за можливістю їх подолання; за складністю подолання бар'єрів; за характером причин, які обумовлюють відповідні бар'єри. Подальші дослідження потребують встановлення більш глибоких зв'язків між наявними перешкодами на шляху інноваційного розвитку підприємств та рівнем такого розвитку.

Список літератури.

1. Амоша О. І., Булеєв І. П., Шевцова Г. З. Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. Економіка промисловості. 2007. № 1(36). С. 3–9.
2. Волощук Л. О. Методичні засади та проблеми оцінювання інтелектуальної складової інноваційного розвитку промислового підприємства. Економічний аналіз 2014. № 18 (2). С. 87–94.
3. Гесць В. М. Бар'єри на шляху розвитку промисловості на інноваційній основі та можливості їх подолання. Економіка України. 2015. № 1. С. 4–25.
4. Герасимчук В. Г., Довгань Л. Є., Давиденко В. Р. Інноваційно-інвестиційний розвиток промисловості України: проблеми і перспективи. Інвестиції: практика та досвід. 2006. № 12. С. 14–17.
5. Гладій С. Фінансовий механізм інвестування інноваційного розвитку: теоретико-методологічний підхід до управління. Наука молода. 2005. № 3. С. 109–115.
6. Захарченко Н. В. Оцінка рівня високотехнологічного розвитку виробничого підприємства. Економічний вісник університету. 2005. Вип. 26.1. С. 73–80.
7. Касич А. О. Модернізація як стратегічне завдання розвитку промисловості України. Бізнес Інформ. 2016. № 7. С. 67–72.
8. Міценко Н. Г., Міщук А. І. Розвиток підприємства на основі інформаційного та інноваційного потенціалу. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2016. № 4(236). С. 191–204.
9. Найдюк В. С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2013. № 4. С. 251–263.
10. П'ятницька Г. Т., Найдюк В. С. Фінансова стійкість як базис для визначення стратегічного вектору інноваційного розвитку підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 4. С. 7–16.
11. Emelyanov O. Y., Kurylo O., Petrushka T. Methodological principles of evaluating economic potential of industrial enterprise sustainable development. Науковий вісник Полісся. 2018. № 2 (14). С. 141–149.
12. Yemelyanov O., Symak A., Zarytska O. Modelling the process of forming the potential of economic development of an industrial enterprise. Periodyk naukowy Akademii Polonijnej, Czestochowa, Akademia Polonijna w Czestochowie. 2016. № 3, P. 128–137.

References.

1. Amosha, O. I., Bulieiev, I. P. and Shevtsova, H. Z. (2007), “Innovative renewal of the technical and technological base of industrial production on a synergistic basis: theory and practice”, *Ekonomika promyslovosti*, vol. 1(36), pp. 3–9.
2. Voloschuk, L. O. (2014), “Methodical bases and problems of estimation of an intellectual component of innovative development of the industrial enterprise”, *Ekonomichnyj analiz*, vol. 18 (2), pp. 87–94.
3. Heiets', V. M. (2015), “Barriers to the development of industry on an innovative basis and opportunities to overcome them”, *Ekonomika Ukrainy*, vol. 1, pp. 4–25.
4. Herasymchuk, V. H., Dovhan', L. Ye. and Davydenko, V. R. (2006), “Innovation and investment development of Ukrainian industry: problems and prospects”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 12, pp. 14–17.
5. Hladij, S. (2005), “The financial mechanism of investing in innovative development: a theoretical and methodological approach to management”, *Nauka moloda*, vol. 3, pp. 109–115.
6. Zakharchenko, N. V. (2005), “Assessment of the level of high-tech development of a manufacturing enterprise”, *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, Vol. 26.1, pp. 73–80.
7. Kasych, A. O. (2016), “Modernization as a strategic task of industrial development of Ukraine”, *Biznes Inform*, vol. 7, pp. 67–72.
8. Mischenko, N. H. and Mischuk, A. I. (2016), “Enterprise development based on information and innovation potential”, *Naukovyj visnyk Odes'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu*, vol. 4(236), pp 191–204.
9. Najdiuk, V. S. (2013), “The essence and prerequisites for innovative development of enterprises”, *Marketynh i menedzhment innovatsij*, vol. 4, pp. 251–263.
10. P'iatnyts'ka, H. T. and Najdiuk, V. S. (2018), “Financial stability as a basis for determining the strategic vector of innovative development of the enterprise”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 4, pp. 7–16.
11. Emelyanov, O. Y., Kurylo, O. and Petrushka, T. (2018), “Methodological principles of evaluating economic potential of industrial enterprise sustainable development”, *Scientific Bulletin of Polissya*, vol. 2 (14), pp. 141–149.
12. Yemelyanov, O., Symak, A. and Zarytska, O. (2016), “Modelling the process of forming the potential of economic development of an industrial enterprise”, *Periodyk naukowy Akademii Polonijnej, Czestochowa, Akademia Polonijna w Czestochowie*, vol. 3, pp. 128–137.

Стаття надійшла до редакції 16.11.2020 р.